

4.22 Tilleggsbevilgninger (VO nr 88)

4.22.1 Innledning

I dette kapitlet føres tilleggsbevilgningspostene som budsjetteres under virksomhetsområde 88 i budsjett- og regnskapsskjema 1B. Etter at bevilgning er gitt over art 1490 tilleggsbevilgning i opprinnelig budsjett, foretas avsetning til fond i medhold av økonomireglementets § 3.6. Deretter disponeres fondene i henhold til fullmaktene gitt i samme bestemmelse.

4.22.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.22.2.1 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2013	Budsjett 2014	Forslag 2015	Forslag 2016	Forslag 2017	Forslag 2018
Driftsutgifter	100 231	144 763	119 366	125 848	125 848	125 848
Driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Netto driftsutgifter	100 231	144 763	119 366	125 848	125 848	125 848
Investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0
Investeringsinntekter	0	0	0	0	0	0
Netto investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0

4.22.3 De enkelte tilleggsbevilgningspostene

De enkelte postene fremgår tallmessig av nedenstående tabell. Rådmannen foretar, før midlene tas i bruk, avsetning av de budsjetterte beløp over art 1490 innen de aktuelle tjenestene til disposisjonsfond i henhold til bestemmelsene i økonomireglementets § 3.6.4.

Tabell 4.22.3.1 Fordeling av driftsbevilgningen (kr 1.000)

	2015	2016	2017	2018
Lønnsreserven	118 858	125 340	125 340	125 340
Formannskapetets tilleggsbevilgningspost	508	508	508	508
Sum	119 366	125 848	125 848	125 848

Sammensettingen av samlet bevilgning til lønnsreserven er vist i neste tabell. Deretter er de enkelte elementene i lønnsreserven kommentert nærmere.

Tabell 4.22.3.2 Oppsett ved beregning av lønnsreserven

	2015	2016	2017	2018
Lønnsoppgjøret for 2014	9 694 616	9 694 616	9 694 616	9 694 616
Lønnsoppgjøret for 2015	53 399 151	53 399 151	53 399 151	53 399 151
Endring KLP premie	3 014 000	3 014 000	3 014 000	3 014 000
Endring SPK premie	-1 764 000	-1 764 000	-1 764 000	-1 764 000
Innbetaling av reguleringspremie 2015	73 149 000	73 149 000	73 149 000	73 149 000
Tilbakeført overskudd KLP	-16 100 000	-16 100 000	-16 100 000	-16 100 000
Andel netto reguleringspremie til ikke-komm.bhg.	4 861 000	4 861 000	4 861 000	4 861 000
Andel netto reguleringspremie VAR	-1 938 000	-1 938 000	-1 938 000	-1 938 000
Redusert reguleringspremie 2013	-6 375 000	0	0	0
Diverse lønn og realvekst	917 139	1 023 856	1 023 856	1 023 856
Sum	118 857 906	125 339 624	125 339 624	125 339 624

Lønnsoppgjøret i 2015

I forslag til statsbudsjett for 2015 er det lagt til grunn en gjennomsnittlig lønnsvekst i 2015 på 3,3 %.

Lønnsoppgjøret for 2015 er et mellomoppgjør, og samlet tas det i budsjettet høyde for en ramme som utgjør om lag 3,5 %. Denne lønnsveksten, sammen med antatt prisvekst på 1,8 % er benyttet ved prisframskrivning av kommunens inntekter. Det vil alltid være usikkerhet ved et slikt anslag.

Av lønnsrammen utgjør overheng anslagsvis 1,7 prosentpoeng. Til inndekning av oppgjøret i 2015 føres det opp en bevilgning på 53,399 mill. kroner, som tilsvarer om lag 3,5 %.

Rådmannen har de siste årene budsjettert med en ”sekkepost” (realvekst) for å dekke øvrige lønnsrelaterte utgifter som pr. dato ikke er endelig tallfestet. Her har utgifter som følge av lokale protokoller/forhandlinger etter andre avtalte hjemler enn hva som dekkes av de øvrige innslagene i lønnsreserven, blitt dekket. For 2015 utgjør denne posten 0,917 mill. kroner.

I den grad det ikke er nok midler avsatt i forhold til hva som blir utfallet av lønnsoppgjøret i 2015, så må resultatenehetene i utgangspunktet selv dekke det overskytende.

Pensjonsrelaterte utgifter

Pensjonsordningen for lærerne i Statens Pensjonskasse (SPK)

Pensjonsrettighetene til lærerne er lovfestet i henhold til Lov om Statens Pensjonskasse. I tillegg har lærerne rett til avtalefestet pensjon (AFP) etter Lov om avtalefestet pensjon for offentlige tjenestemenn m.fl. Pensjonsordningen for lærerne i SPK er videre en del av overføringsavtalen innen offentlig sektor.

Premien i SPK føres opp med lik premiesats for alle kommunene som sammen finansierer den samlede pensjonskostnaden for lærerne i grunnskolen. SPK fastsetter satsen slik at innbetalt premie skal dekke påkrevde tilskudd til finansiering av opptjente pensjonsrettigheter. Pensjonene i SPK er gitt med statsgaranti og utbetales via tilskudd direkte over statsbudsjettet. Dette innebærer at det ikke settes av til noe faktisk premiefond. For å håndtere de regnskapsmessige bestemmelsene kalkulerer SPK allikevel et fiktivt fond til balansen. Satsene blir imidlertid ikke sammenlignbare med satsene som gjelder for øvrige kommunalt ansatte.

I budsjettet er det benyttet 12,25 % som arbeidsgiverandel i SPK premie for 2015. SPK har informert kommunene om at premiesatsen for arbeidsgivers andel vil reduseres fra 12,25 % til 11,55 %. Reduksjonen i premiesatsen er lagt på elementet for premie for ordinær pensjonsopptjening, og skyldes forventninger om lavere lønnsvekst og forventet effekt av endringene i regelverket for ny uførepensjon. Dette innebærer en reduksjon i pensjonsutgiftene for 2015 med 1,764 mill. kroner, som vil bli fordelt til den enkelte resultatenehets budsjetttramme gjennom en egen budsjettregulering i 2015 med avregning mot lønnsreserven.

Pensjonsordningene i Kommunal Landspensjonskasse (KLP)

Det er tre pensjonsordninger i KLP som er aktuelle for Ringsaker kommune:

- Felles kommunal pensjonsordning
- Pensjonsordningen for sykepleiere
- Pensjonsordningen for tillitsvalgte

I pensjonsordningen kan en noe forenklet si at behovet for midler til pensjonsutbetalinger samt til avsetninger til fremtidige utbetalinger, må dekkes av premieinnbetalinger samt verdiskapningen (dvs. finansavkastningen fratrukket driftsutgifter, egenkapitalbetjening, skatt mv.) hos den aktuelle leverandøren.

I tabellen under vises utviklingen i antall pensjonister i Ringsaker kommune fra 2007.

Tabell 4.22.3.3 Antall pensjonister – Ringsaker kommune (kilde: KLP)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*)
Alder	375	443	436	473	482	541	602	606
Uføre	375	378	394	398	405	423	423	437
AFP	66	79	89	96	98	95	86	88
Etterlatte	94	115	103	106	106	111	109	110

*) Tallene for 2014 gjelder pr. oktober 2014

Tabell 4.22.3.4 Aktuelle opplysninger pr. 31.12. (kilde: KLP)

	Ringsaker kommune 2011	Ringsaker kommune 2012	Ringsaker kommune 2013	KLPs fellesordning 2011	KLPs fellesordning 2012	KLPs fellesordning 2013
Gjennomsnittsalder	44,81 år	45,20 år	42,42 år	45,71 år	45,88 år	44,16 år
Pensjonsgrunnlag pr årsverk	373 785 kr	397 150 kr	404 447 kr	387 131 kr	410 127 kr	419 295 kr
Andel av antall uføre	15,12 %	16,53 %	15,41 %	14,08 %	14,22 %	13,76 %
Andel av årsverk uføre	12,06 %	12,62 %	11,99 %	10,87 %	10,82 %	10,68 %
Andel kvinner	79,74 %	79,64 %	77,68 %	76,82 %	76,84 %	76,35 %

Ringsaker kommune har lavere gjennomsittsalder og lønnsnivå enn gjennomsnittet i fellesordningen. Andelen uføre og andel kvinner er høyere i Ringsaker kommune enn gjennomsnittet.

Finanstilsynet har besluttet at grunnlagsrenten for ny opptjening av pensjonsrettigheter skal settes ned fra 2,5 % til 2 % fra 2015. Dette medfører økning i pensjonspremien i 2015. Fra 2015 trer nye regler for uførepensjon i kraft. Disse fører til at en større del av ytelsene til uføre vil komme fra folketrygden i fremtiden, og dermed mindre fra tjenstepensjonsordningene. Dette bidrar til å redusere den delen av pensjonspremien som er relatert til uførepensjon fra 2015. Disse to forholdene slår ut i hver sin retning, men økningen som følge av redusert grunnlagsrente er noe større enn reduksjonen som følge av nye uføreregler. Samlet sett medfører dette en økning i premiesatsene i KLP i 2015.

Pensjonsordningene håndteres i budsjettet grovt sett som tre hovedelementer som omtalt under.

Ordinær premie

Dette elementet finansieres gjennom den såkalte ordinære premien som innbefatter forsikringsdekning for de aktuelle pensjonsytelsene, samt tilskudd AFP 65-66 år inkl. 85-årsregelen. 85-årsregelen innebærer at arbeidstakerne med særaldersgrense kan gå av med pensjon inntil 3 år før aldersgrensen, når summen av alder og tjenestetid overstiger 85 år. Det er obligatorisk utjevning blant alle kommunekunder av utgiftene til AFP 65-66 år, samt 85-årsregelen. Fra 65 år er AFP en del av tjenstepensjonsordningen. AFP kan da beregnes etter reglene for alderspensjon i tjenstepensjonsordningen. Dette innebærer at en får AFP beregnet som vanlig alderspensjon.

Den ordinære premien som arbeidsgiver ventelig skal betale, er i budsjettet for 2015 ført opp som andeler av pensjonsgrunnlaget på 9,43 % innen fellesordningen og 10,23 % innen sykepleierordningen. KLP har informert kommunene om at premien for 2015 vil øke fra 9,43 % til 9,78 % for fellesordningen og fra 10,23 % til 10,57 % for sykepleierordningen. Samlet gir dette en netto økning i premien for de to ordningene på 3,014 mill. kroner, som vil bli fordelt til den enkelte resultatenhets budsjetttramme gjennom en egen budsjettregulering i 2015 med avregning mot lønnsreserven.

Reguleringspremien

Gjennom året øker lønnen til de yrkesaktive. Da må det gjøres nye avsetninger for å sikre de yrkesaktive høyere pensjoner når den tid kommer. Dessuten skal pensjonen til de som allerede er pensjonister, økes i takt med økningen i grunnbeløpet (G) i Folketrygden. Dette elementet finansieres gjennom den såkalte reguleringspremien. Reguleringspremiene er høye fordi den kommunale pensjonsordningen er fullt fondert. Samtidig må livselskapene foreta avsetninger som er tilstrekkelige til å dekke de økte pensjonsrettighetene som følger av lønns- og trygdeoppgjørene.

Anslag for reguleringspremien, er kalkulert med utgangspunkt i 3,8 % av kommunens premiereserve for fellesordningen og 4 % for folkevalgtdordningens vedkommende. For sykepleierordningen kalkuleres reguleringspremien med 7,9 % av pensjonsgrunnlaget. Dette er i samsvar med prognosene fra KLP i september 2014 etter lønns- og trygdeoppgjøret i mai.

Størrelsen på reguleringspremien bestemmes av nivålønnsveksten, dvs. økningen i årslønnen og økningen i Folketrygdens grunnbeløp (G) 1.1-31.12. Reguleringspremien for 2015 forventes å bli lavere enn i 2014 som følge av relativt store overheng fra et hovedoppgjørår til mellomoppgjørår. Store overheng trekker nivålønnsveksten og dermed reguleringspremien ned. Imidlertid trekker redusert grunnlagsrente fra 2015 reguleringspremien opp, slik at forskjellen fra 2014 til 2015 blir mindre enn den ellers ville blitt.

Det er usikkert hva faktisk lønnsvekst blir og derav hva reguleringspremien blir. Dersom reguleringspremien viser seg å bli høyere enn antatt, vil økningen bli dekket av lønnsreserven ifm. tertialrapporteringene i 2015.

Tabell 4.22.3.5 Reguleringspremie for 2015 – foreløpig anslag om innbetaling

	Anslag reguleringspremie	
	%- sats	Beløp
Felles kommunal pensjonsordning	3,8	55 954 095
Pensjonsordning for sykepleiere	7,9	7 866 706
Pensjonsordning for folkevalgte	4,0	288 632
Sum anslag reguleringspremie (ekskl. arb.g.avg.)		64 109 433
Arbeidsgiveravgift (14,1 %)		9 039 430
Sum anslag brutto 2015		73 148 863
Forutsatt tilbakeført fra KLP (inkl. arb.g.avg.)		-16 100 000
Bevilgningsdekning - avsetning til lønnsreserven		57 048 861
Avsetning til lønnsreserven – avrundet		57 049 000

Innbetalingen til pensjonsordningen er å forstå som nettobetraktninger. Tilbakeføringen av overskudd til kundenes premiefond vil ventelig være basert på resultatet for 2014, og vil først foreligge våren 2015. En vil derfor komme tilbake til dette ved 1. tertial 2015. Finanstilsynet påla i 2012 alle livforsikringsselskaper å bygge opp reserver for forlenget levetid i befolkningen. Oppreserveringen måtte gjennomføres i løpet av 5 år. Med bakgrunn i solide resultater de siste årene, ble KLP ferdig med oppreserveringen innen utgangen av 2013. Tradisjonelt har det vært en tilbakeføring av overskudd på om lag 1 % av premiereserven, men tilbakeføringen har vært lavere de siste årene pga. oppreserveringen. I budsjettet er det lagt til grunn en tilbakeføring av overskudd fra KLP på 0,95 % av premiereserven i fellesordningen og 0,9 % av premiereserven i sykepleierordningen.

Barnehagenes andel av reguleringspremien og tilbakeført overskudd skal tas med i beregningsgrunnlaget til tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Barnehagenes andel utgjør om lag 8,52 % av reguleringspremien til Ringsaker kommune. Økt tilskudd til ikke-kommunale barnehager som følge av reguleringspremie og tilbakeført overskudd fra KLP, er avsatt til lønnsreserven med 4,861 mill. kroner.

Reguleringspremien for ansatte på VAR-området blir ikke kompensert ved bruk av lønnsreserven, men ligger inne i beregningen av reguleringspremien. Lønnsreserven er redusert med VAR-områdets andel av reguleringspremien på 1,938 mill. kroner.

Iht. 2. tertialrapport 2013 er 10,728 mill. kroner av lavere reguleringspremie og høyere tilbakeført overskudd enn forventet i 2013 brukt til å dekke den store økningen i reguleringspremien for 2014, mens 6,375 mill. kroner er brukt til å redusere noe av økningen i reguleringspremien i 2015.

Forholdet mellom innbetaling og belastning i kommuneregnskapet

I 2002 ble de kommunale regnskapsforskriftene endret, og pensjonsforpliktelsene er nå inne i balansen for å få standardiserte beregninger av den årlige kostnaden som grunnlag for bokføring.

KLP har tidligere signalisert at premiesatsene fra og med 2012 i pensjonsordningene er på et stabilt nivå, og neppe vil øke noe særlig de nærmeste årene, så lenge de forsikringsmessige

risikoforutsetninger ikke endres. Dersom de økonomiske forutsetninger ved beregningen av de regnskapsmessige pensjonskostnader ble holdt uendret fra år til år, ville de hatt en tilsvarende stabil utvikling. Slik regnskapsforskriften er utformet, vil disse forutsetningene imidlertid ikke være de samme år for år.

De nevnte økonomiske forutsetninger er bestemt av § 13-5 i kommuneregnskapsforskriften. Det som anvendes, er uvektede snitt for rentenivå og lønnsvekst de siste 10 år. Fordi rentene var høyere og lønnsveksten lavere i de år som nå går ut av denne gjennomsnittsberegningen, enn for de nye år som kommer inn, fører det til at beregningsforutsetningene om diskonteringsrente faller og lønnsveksten stiger. Det er differansen mellom disse som er mest avgjørende for beregnede forpliktelser og kostnader.

Premieavviket for Ringsaker kommunes vedkommende i 2014 er fra KLP prognostisert til å bli 48,892 mill. kroner inkl. arbeidsgiveravgift. I tillegg kommer premieavviket vedrørende SPK, som for 2014 antydes å bli negativt med 2,216 mill. kroner inkl. arbeidsgiveravgift. Premieavviket i KLP er positivt, dvs. at pensjonskostnaden er lavere enn premieinnbetalingen, mens premieavviket i SPK er negativt. Netto premieavvik for KLP og SPK på til sammen 46,676 mill. kroner vil bli inntektsført og avsatt mot eget spesifisert disposisjonsfond (pensjonsfond) for så å bli tilbakeført som en kostnad i 2015.

For 2015 viser prognosen fra KLP at premieavviket inkl. arbeidsgiveravgift vil bli positivt med 48,901 mill. kroner. SPK har gitt en prognose på premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift på -9,487 mill. kroner.